

Resource: Termini muhimu (unfoldingWord)

unfoldingWord® Translation Words © 2022 unfoldingWord. Released under CC BY-SA 4.0 license. unfoldingWord® Translation Words has been adapted in the following languages: Tok Pisin, Arabic (عربي), French (Français), Hindi (हिंदी), Indonesian (Bahasa Indonesia), Portuguese (Português), Russian (Русский), Spanish (Español), Swahili (Kiswahili), and Simplified Chinese (简体中文) from unfoldingWord® Translation Words © 2022 unfoldingWord. Released under CC BY-SA 4.0 license by Mission Mutual

Termini muhimu (unfoldingWord)

R

Raba

Ufafanuzi:

Raba ulikuwa mji muhimu sana kwa Waamoni.

- Katika vita dhidi ya Waamoni, Waisraeli mara nyingi walivamia Raba.
- Mfalme Daudi wa Israeli aliteka Raba kama mojawapo ya ushindi wake wa mwisho.
- Mji wa kisasa wa Amman Jordan, sasa upo mahali ambapo Raba ilikuwepo.

(Tazama pia: Ammoni, Daudi.)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 20:1](#)
- [2 Samweli 12:26](#)
- [Kumbukumbu la Torati 3:11](#)
- [Ezekieli 25:3-5](#)
- [Yeremia 49:1-2](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H7237

Rabi

Ufafanuzi:

Neno "Rabi" linamaanisha "bwana wangu" au "mwalimu wangu."

- Ilikuwa ni jina la heshima lililotumika kumwita mwanamume ambaye alikuwa mwalimu wa dini ya Kiyahudi, hasa mwalimu wa sheria za Mungu.
- Yohana Mbatizaji na Yesu wakati mwingine waliitwa "Rabi" na wanafunzi wao.

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Njia za kutafsiri neno hili zinaweza kujumuisha "Bwana Wangu" au "Mwalimu Wangu" au "Mwalimu Mheshimiwa" au "Mwalimu wa Kidini." Lugha zingine zinaweza kutumia herufi kubwa kwa salamu kama hii, wakati zingine haziwezi.
- Lugha ya mradi inaweza pia kuwa na njia maalum ambayo walimu huitwa nayo kwa kawaida.
- Hakikisha tafsiri ya neno hili haionyeshi kwamba Yesu alikuwa mwalimu wa shule.
- Pia fikiria jinsi "Rabi" inavyotafsiriwa katika tafsiri ya Biblia katika lugha inayohusiana au lugha ya kitaifa.

(Tazama: Jinsi ya Kutafsiri Visivyojulikana)

(Tazama pia: mwalimu)

Marejeleo ya Biblia:

- [Yohana 1:49-51](#)
- [Yohana 6:24-25](#)
- [Marko 14:43-46](#)
- [Mathayo 23:8-10](#)

Data ya Neno:

- Strong's: G44610

Rahabu*Uhalisia:*

Rahabu alikuwa mwanamke aliyeishi Yeriko wakati Israeli waliposhambulia mji huo. Alikuwa kahaba.

- Rahabu aliwaficha Waisraeli wawili waliokuja kupeleleza Yeriko kabla ya Waisraeli kuishambulia. Aliwasaidia wapelelezi kutoroka kurudi kwenye kambi ya Waisraeli.
- Rahabu akawa mwamini wa Mungu.
- Yeye na familia yake walikuja kuishi na Waisraeli baada ya Waisraeli kuharibu Yeriko na kuwaacha hai Rahabu na familia yake.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Israeli, Yeriko, kahaba)

Marejeleo ya Biblia:

- [Waebrania 11:29-31](#)
- [Yakobo 2:25](#)
- [Yoshua 2:21](#)
- [Yoshua 6:17-19](#)
- [Mathayo 1:5](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **15:1** Katika mji huo paliishi kahaba aitwaye **Rahabu** ambaye aliwaficha wapelelezi na baadaye kuwasaidia kutoroka. Alifanya hivi kwa sababu aliamini Mungu. Walitoa ahadi ya kumlinda **Rahabu** na familia yake wakati Waisraeli wangeharibu Yeriko.
- **15:5** Waisraeli waliharibu kila kitu katika mji kama Mungu alivyowaamuru. **Rahabu** na familia yake walikuwa watu pekee katika mji ambao hawakuuawa. Walijiunga na Waisraeli.

Data ya Neno:

- Strong's: H7343, G44600

Raheli*Uhalisia:*

Raheli alikuwa mmoja wa wake wa Yakobo. Alikuwa mama wa Yosefu na Benyamini, ambao kizazi chao kilikuwa kabila tatu kati ya kumi na mbili za Israeli.

- Raheli na dada yake Lea walikuwa binti za Labani, mjomba wa Yakobo.
- Kwa miaka mingi, Raheli hakuweza kupata watoto. Kisha Mungu alimwezesha kumzaa Yosefu.
- Miaka kadhaa baadaye, Raheli alikufa alipokuwa akimzaa Benyamini. Yakobo alimzika karibu na Bethlehemu.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Bethlehemu, Yakobo, Labani, Lea, Yosefu (OT), makabila kumi na mawili ya Israeli)

Marejeleo ya Biblia:

- [Mwanzo 29:6](#)
- [Mwanzo 29:19-20](#)
- [Mwanzo 29:30](#)
- [Mwanzo 31:6](#)
- [Mwanzo 33:1-3](#)
- [Mathayo 2:18](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H7354, G44780

Raiya

Ufafanuzi:

Raiya ni mtu anayeishi katika jiji, nchi, au ufalme fulani. Hasa, inahusu mtu ambaye anatambulika rasmi kama mkazi halali wa eneo hilo.

- Kulingana na muktadha, hii inaweza pia kutafsiriwa kama "mkazi" au "mkazi rasmi."
- Raiya anaweza kuishi katika eneo ambalo ni sehemu ya ufalme au himaya kubwa inayotawaliwa na mfalme, kaisari, au mtawala mwingine. Kwa mfano, Paulo alikuwa raia wa Dola ya Kirumi, ambayo ilikuwa na majimbo mengi tofauti; Paulo aliishi katika mojawapo ya majimbo hayo.
- Kwa mfano, waumini katika Yesu wanaitwa "raiya" wa mbinguni kwa sababu wataishi huko siku moja. Kama raiya wa nchi, Wakristo ni wa Ufalme wa Mungu.

(Tazama: Ufalme, Paulo, Mkoa, Rumi)

Marejeleo ya Biblia:

- [Matendo 21:39-40](#)
- [Isaya 3:3](#)
- [Luka 15:15](#)
- [Luka 19:14](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H6440, G41750, G41770, G48470

Rama

Uhalisia:

Rama ilikuwa mji wa kale wa Waisraeli ulioko takriban kilomita 8 kutoka Yerusalemu. Ulikuwa katika eneo ambapo kabila la Benyamini liliishi.

- Rama ilikuwa mahali ambapo Raheli alikufa baada ya kujifungua Benyamini.
- Wakati Waisraeli walipochukuliwa mateka hadi Babuloni, waliletwa kwanza Rama kabla ya kuhamishwa kwenda Babuloni.
- Rama ilikuwa nyumbani kwa mama na baba wa Samweli.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Benyamini, makabila kumi na mawili ya Israeli)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 27:27](#)
- [1 Samweli 2:11](#)
- [2 Mambo ya Nyakati 16:1](#)
- [Yeremia 31:15](#)
- [Yoshua 18:25-28](#)
- [Mathayo 2:17-18](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H7414, G44710

Ramothi

Uhalisia:

Ramothi ulikuwa mji muhimu katika milima ya Gileadi karibu na Mto Yordani. Pia ilijulikana kama Ramoth-Gileadi.

- Ramothi lilikuwa la kabila la Israeli la Gadi na lilitolewa kuwa mji wa kimbilio.
- Mfalme Ahabu wa Israeli na Mfalme Yehoshafati wa Yuda walipigana vita dhidi ya mfalme wa Aramu huko Ramothi. Ahabu aliuawa katika vita hivyo.
- Baadaye, Mfalme Ahazia na Mfalme Yoram walijaribu kuuteka mji wa Ramothi kutoka kwa mfalme wa Aramu.
- Ramoth-Gileadi ilikuwa mahali ambapo Yehu alipakwa mafuta kuwa mfalme wa Israeli.

(Mapendekezo ya tafsiri: Tafsiri Majina)

(Tazama pia: Ahabu, Ahazia, Aramu, Gadi, Yehoshafati, Yehu, Yoram, Mto wa Yordani, Yuda, kimbilio)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 6:73](#)
- [1 Wafalme 22:3](#)
- [2 Mambo ya Nyakati 18:3](#)
- [2 Wafalme 8:28-29](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H7216, H7418, H7433

Rebeka

Uhalisia:

Rebeka alikuwa mjukuu wa Nahori, kaka wa Abrahamu.

- Mungu alimchagua Rebeka kuwa mke wa Isaka, mwana wa Abrahamu.
- Rebeka alitoka katika eneo la Aramu Naharaimu ambako aliishi, akaenda na mtumishi wa Abrahamu hadi eneo la Negebu ambako Isaka alikuwa akiishi.
- Kwa muda mrefu Rebeka hakuwa na watoto, lakini hatimaye Mungu alimbariki na mapacha, Esau na Yakobo.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Abrahamu, Aramu, Esau, Isaka, Yakobo, Nahori, Negebu)

Marejeleo ya Biblia:

- [Mwanzo 24:15](#)
- [Mwanzo 24:45](#)
- [Mwanzo 24:56](#)
- [Mwanzo 24:64](#)
- [Mwanzo 25:28](#)
- [Mwanzo 26:8](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **6:2** Baada ya safari ndefu sana hadi nchi ambako jamaa za Abrahamu waliishi, Mungu alimwongoza mtumishi kwa **Rebeka**. Alikuwa mjukuu wa kaka yake Abrahamu.
- **6:6** Mungu alimwambia **Rebeka**, "Kuna mataifa mawili ndani ya tumbo lako."
- **7:1** Watoto walipokua, **Rebeka** alimpenda Yakobo, lakini Isaka alimpenda Esau.
- **7:3** Isaka alitaka kumpa Esau baraka zake. Hata hivyo, kabla hajafanya hivyo, **Rebeka** na Yakobo walimdanganya kwa kumfanya Yakobo ajifanye kuwa Esau.
- **7:6** Lakini **Rebeka** alisikia mpango wa Esau. Kwa hiyo, alimtuma Yakobo akae na jamaa zake.

Data ya Neno:

- Strong's: H7259

Reed*Uhalisia:*

Neno "mwanzo" linarejelea mmea wenye shina refu unaokua majini, kawaida kando ya mto au kijito.

- Mwanzo katika Mto Naili ambapo Mose alifichwa akiwa mtoto pia uliitwa "matete." Zilikuwa na mashina marefu, yenye mashimo yaliyokuwa yakikua kwa wingi katika maji ya mto.
- Mimea hii yenye nyuzi ilitumika katika Misri ya kale kutengeneza karatasi, vikapu, na boti.
- Shina la mmea wa mwanzo ni rahisi kunyumbulika na linapindika kwa urahisi na upepo.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Tafsiri Majina)

(Tazama pia: Misri, Mose, Mto Naili)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wafalme 14:15](#)
- [Luka 7:24](#)
- [Mathayo 11:7](#)
- [Mathayo 12:20](#)
- [Zaburi 68:30](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H0098, H0100, H0260, H5488, H6169, H7070, G25630

Rehoboamu*Uhalisia:*

Rehoboamu alikuwa mmoja wa wana wa Mfalme Solomoni, na akawa mfalme wa taifa la Israeli baada ya Solomoni kufa.

- Mwanzo wa utawala wake, Rehoboamu alikuwa mkali kwa watu wake, hivyo makabila kumi ya Israeli yaliasi dhidi yake na kuunda "ufalme wa Israeli" kaskazini.
- Rehoboamu aliendelea kuwa mfalme wa ufalme wa kusini wa Yuda, ambao ulikuwa na makabila mawili yaliyosalia, Yuda na Benyamini.
- Rehoboamu alikuwa mfalme mwovu ambaye hakumtii Mungu, bali aliabudu miungu ya uongo.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: ufalme wa Israeli, Yuda, Solomoni)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Mambo ya Nyakati 3:10](#)
- [1 Wafalme 11:41-43](#)
- [1 Wafalme 14:21](#)
- [Mathayo 1:7](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **18:5** Baada ya Solomoni kufa, mwanawe, **Rehoboamu**, akawa mfalme. **Rehoboamu** alikuwa mtu mpumbavu.
- **18:6 Rehoboamu** alijibu kwa upumbavu na kuwaambia, "Mlifikiri Baba yangu Solomoni aliwafanya mfanye kazi kwa bidii, lakini nitawafanya mfanye kazi kwa bidii zaidi kuliko alivyofanya, na nitawaadhibu kwa ukali zaidi kuliko alivyofanya."
- **18:7** Kumi ya makabila ya taifa la Israeli yaliasi dhidi ya **Rehoboamu**. Ni makabila mawili tu yaliyobaki mwaminifu kwake.

Data ya Neno:

- Strong's: H7346, G44970

Rejesha

Ufafanuzi:

Maneno "rejesha" na "urejesho" yanamaanisha kusababisha kitu kurudi mahali pake pa asili au hali yake ya awali.

- Wakati sehemu ya mwili iliyo na ugonjwa inarejeshwa, hii inamaanisha kuwa imekuwa "imepona."
- Uhusiano uliovunjika ambao umefanywa upya ume "patana." Mungu anawarejesha watu wenye dhambi na kuwarudisha kwake.
- Ikiwa watu wamewarejeshwa katika nchi yao ya nyumbani, wamekuwa "walioletwa nyuma" au "waliorudishwa" katika nchi hiyo.

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Kulingana na muktadha, njia za kutafsiri "restore" zinaweza kujumuisha "kuhuisha" au "kulipa" au "kurudisha" au "kunya" au "kuleta tena."
- Maneno mengine kwa neno hili yanaweza kuwa "fanya mpya" au "fanya kama mpya tena."
- Wakati mali imekuwa "imerejeshwa," imekuwa "imetengenezwa" au "imebadilishwa" au "imerudishwa" kwa mmiliki wake.
- Kulingana na muktadha, "urejesho" unaweza kutafsiriwa kama "ufufuaji" au "uponyaji" au "upatanisho."

Marejeleo ya Biblia:

- [2 Wafalme 5:10](#)
- [Matendo 3:21](#)
- [Matendo 15:15-18](#)
- [Isaya 49:5-6](#)
- [Yeremia 15:19-21](#)
- [Maombolezo 5:22](#)
- [Mambo ya Walawi 6:5-7](#)
- [Luka 19:8](#)
- [Mathayo 12:13](#)
- [Zaburi 80:1-3](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H7725, H7999, H8421, G06000, G26750

Reubeni

Uhalisia:

Reubeni alikuwa mtoto wa kwanza wa Yakobo na Lea. Wazao wake walikuwa moja ya makabila ya Israeli.

- Kabila lililotokana naye lilijulikana kama kabila la Reubeni au Wareubeni.
- Kwa Kiebrania, jina Reubeni linamaanisha "Tazama, ni mwana!"
- Kabila la Reubeni lilikaa upande wa mashariki wa Mto Yordani pamoja na kabila la Gadi na nusu ya kabila la Manase.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Makabila Kumi na Mawili ya Israeli, Yakobo, Lea)

Marejeleo ya Biblia:

- [Mwanzo 29:32](#)
- [Mwanzo 35:21-22](#)
- [Mwanzo 42:22](#)
- [Mwanzo 42:37](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H7205, H7206, G45020

Rimoni

Ukweli:

Rimoni lilikuwa jina la Adamu na pia jina la maeneo kadhaa yaliyotajwa katika Biblia. Pia lilikuwa jina la mungu wa uongo.

- Adamu aliyeitwa Rimoni alikuwa Mbenyamini kutoka mji wa Beerothi katika Zabuloni. Wana wa Adamu huyu walimuua Ishboshethi, mwana wa Yonathani, ambaye alikuwa na ulemavu.
- Rimoni ulikuwa mji katika sehemu ya kusini ya Yuda, katika eneo lililokaliwa na kabila la Benyamini.
- "Mwamba wa Rimoni" ulikuwa mahali salama ambapo Wabenjamini walikimbilia ili kuepuka kuuawa vitani.
- Rimoni Peresi ilikuwa eneo lisilojulikana katika jangwa la Yudea.
- Kamanda wa Siria Naamani alizungumza kuhusu hekalu la mungu wa uongo Rimoni, ambapo mfalme wa Siria aliabudu.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Tafsiri ya Majina)

(Tazama pia: Benjamini, Yuda, Naamani, Siria, Zabuloni)

Marejeleo ya Biblia:

- [2 Wafalme 5:18](#)
- [2 Samweli 4:5-7](#)
- [Waamuzi 20:45-46](#)
- [Waamuzi 21:13-15](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H7417

Ripoti

Ufafanuzi:

Neno "ripoti" linamaanisha kuwaambia watu kuhusu kitu kilichotokea, mara nyingi kwa kutoa maelezo kuhusu tukio hilo. "Ripoti" ni kile kinachoambiwa, na inaweza kuwa ya kuzungumza au kuandikwa.

- “Ripoti” inaweza pia kutafsiriwa kama “ambia” au “eleza” au “sema maelezo ya.”
- Usemi "Usimwambie mtu yeyote jambo hili" unaweza kutafsiriwa kama "Usizungumze kuhusu hili na mtu yeyote" au "Usimwambie mtu yeyote kuhusu hili."
- Njia za kutafsiri "riposti" zinaweza kujumuisha "maelezo" au "hadithi" au "maelezo ya kina," kulingana na muktadha.

Marejeleo ya Biblia:

- [Matendo 5:22-23](#)
- [Yohana 12:38](#)
- [Luka 5:15](#)
- [Luka 8:34-35](#)
- [Matayo 28:15](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H1681, H1696, H1697, H5046, H7725, H8034, H8052, H8085, H8088, H8089, G01890, G01910, G03120, G05180, G09870, G12250, G13100, G18340, G20360, G21630, G30040, G30560, G31400, G33770

Roho

Ufafanuzi:

Neno "roho" linahusu sehemu isiyo ya kimwili ya mtu ambayo haiwezi kuonekana. Katika nyakati za kibiblia, dhana ya roho ya mtu ilikuwa inahusiana kwa karibu na dhana ya pumzi ya mtu. Neno hilo linaweza pia kumaanisha upepo, yaani, mwendo wa hewa katika ulimwengu wa asili.

- Neno "roho" linaweza kumaanisha kiumbe ambacho hakina mwili wa kimwili, kama vile roho mbaya.
- Kawaida, neno "kiroho" linaelezea mambo katika ulimwengu usio wa kimwili.
- Neno "roho ya" linaweza pia kumaanisha "kuwa na sifa za," kama vile "roho ya hekima" au "katika roho ya Eliya." Wakati mwingine Biblia hutumia neno hili katika muktadha wa mtazamo au hali ya kihisia ya mtu, kama vile "roho ya hofu" na "roho ya wivu."
- Yesu alisema kwamba Mungu ni roho.

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Kulingana na muktadha, baadhi ya njia za kutafsiri "spirit" zinaweza kujumuisha "kiumbe kisicho cha kimwili" au "sehemu ya ndani" au "nafsi ya ndani."
- Kwenye baadhi ya muktadha, neno "roho" linaweza kutafsiriwa kama "roho mbaya" au "kiumbe wa roho mbaya."
- Wakati mwingine neno "roho" hutumiwa kuelezea hisia za mtu, kama vile "roho yangu ilihuzunika ndani kabisa." Hii inaweza pia kutafsiriwa kama "nilihisi huzuni katika roho yangu" au "nilihisi huzuni sana."
- Maneno "roho ya" yanaweza kutafsiriwa kama "tabia ya" au "ushawishi wa" au "mtazamo wa" au "fikra (ambayo ina) sifa za."
- Kulingana na muktadha, "kiroho" inaweza kutafsiriwa kama "kisicho cha kimwili" au "kutoka kwa Roho Mtakatifu" au "ya Mungu" au "sehemu ya ulimwengu usio wa kimwili."

- Kifungu "ukomavu wa kiroho" kinaweza kutafsiriwa kama "tabia ya kiungu inayoonyesha utii kwa Roho Mtakatifu."
- Neno "kipawa cha kiroho" linaweza kutafsiriwa kama "uwezo maalum ambao Roho Mtakatifu hutoa."
- Mara nyingine neno hili linaweza kutafsiriwa kama "upepo" linaporejelea harakati rahisi za hewa au "pumzi" linaporejelea harakati za hewa zinazotokana na viumbe hai.

(Tazama pia: nafsi, Roho Mtakatifu, shetani, pumzi)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Wakorintho 5:5](#)
- [1 Yohana 4:3](#)
- [1 Wathesalonike 5:23](#)
- [Matendo 5:9](#)
- [Wakolosai 1:9](#)
- [Waefeso 4:23](#)
- [Mwanzo 7:21-22](#)
- [Mwanzo 8:1](#)
- [Isaya 4:4](#)
- [Marko 1:23-26](#)
- [Mathayo 26:41](#)
- [Wafilipi 1:27](#)

Mifano kutoka hadithi za Biblia:

- **13:3** Siku tatu baadaye, baada ya watu kujitayarisha **kiroho**, Mungu alishuka juu ya Mlima Sinai pamoja na ngurumo, radi, moshi, na mlio mkubwa wa tarumbeta.
- **40:7** Ndipo Yesu akalia kwa sauti kubwa, "Imeisha! Baba, ntoa roho yangu mikononi mwako." Kisha akainama kichwa chake na kuiacha **roho** yake.
- **45:5** Stefano alipokuwa anakufa, alilia kwa sauti kubwa, "Yesu, pokea **roho** yangu."
- **48:7** Makundi yote ya watu yamebarikiwa kupitia yeye, kwa sababu kila mtu anayemwamini Yesu anaokolewa kutoka dhambini, na anakuwa mzawa wa **kiroho** wa Abrahamu.

Data ya Neno:

- Strong's: H0178, H1172, H5397, H7307, H7308, G41510, G41520, G41530, G53260, G54270

Roho Mtakatifu

Mambo:

Maneno haya yote yanahusu Roho Mtakatifu, ambaye ni Mungu. Mungu wa kweli mmoja yupo milele kama Baba, Mwana, na Roho Mtakatifu.

- Roho Mtakatifu pia hujulikana kama "Roho" na "Roho wa Bwana" na "Roho wa ukweli."
- Kwa sababu Roho Mtakatifu ni Mungu, yeye ni mtakatifu kabisa, safi kabisa, na mkamilifu kimaadili katika asili yake yote na katika kila kitu anachofanya.
- Pamoja na Baba na Mwana, Roho Mtakatifu alikuwa akifanya kazi katika kuumba dunia.
- Wakati Mwana wa Mungu, Yesu, alirudi mbinguni, Mungu alimtuma Roho Mtakatifu kwa watu wake kuwaongoza, kuwafundisha, kuwafariji, na kuwawezesha kufanya mapenzi ya Mungu.
- Roho Mtakatifu alimwongoza Yesu na anawaongoza wale wanaomwamini Yesu.

Mapendekezo ya Tafsiri:

- Neno hili linaweza kutafsiriwa kwa urahisi kwa maneno yanayotumika kutafsiri "takatifu" na "roho."
- Njia za kutafsiri neno hili zinaweza pia kujumuisha "Roho Safi" au "Roho ambaye ni Mtakatifu" au "Mungu Roho."

(Tazama pia: takatifu, roho, Mungu, Bwana, Mungu Baba, Mwana wa Mungu, zawadi)

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Samweli 10:10](#)
- [1 Wathesalonike 4:7-8](#)
- [Matendo 8:17](#)
- [Wagalatia 5:25](#)
- [Mwanzo 1:1-2](#)
- [Isaya 63:10](#)
- [Ayubu 33:4](#)
- [Mathayo 12:31](#)
- [Mathayo 28:18-19](#)
- [Zaburi 51:10-11](#)

Mifano kutoka kwa hadithi za Biblia:

- **1:1** Lakini **Roho wa Mungu** alikuwa pale juu ya maji.
- **24:8** Yesu alipotoka kwenye maji baada ya kubatizwa, **Roho wa Mungu** alionekana katika umbo la hua na kushuka na kukaa juu yake.
- **26:1** Baada ya kushinda majaribu ya Shetani, Yesu alirudi kwa nguvu za **Roho Mtakatifu** katika eneo la Galilaya ambako aliishi.
- **26:3** Yesu alisoma, “Mungu amenipa **Roho wake** ili niweze kutangaza Habari Njema kwa maskini, uhuru kwa wafungwa, kurejesha kuona kwa vipofu, na kuwaachilia walioonewa.”
- **42:10** “Kwa hiyo nendeni, mkawafanye wanafunzi wa makabila yote kwa kuwabatiza kwa jina la Baba, Mwana, na **Roho Mtakatifu** na kwa kuwafundisha kuyashika yote niliyowaamuru.”
- **43:3** Wote walijazwa na **Roho Mtakatifu** na wakaanza kuzungumza kwa lugha nyingine.

- **43:8** “Na Yesu ametuma **Roho Mtakatifu** kama alivyoahidi angefanya. **Roho Mtakatifu** anasababisha mambo ambayo sasa mnayaona na kuyasikia.”
- **43:11** Petro akawajibu, “Kila mmoja wenu anapaswa kutubu na kubatizwa kwa jina la Yesu Kristo ili Mungu asamehe dhambi zenu. Kisha pia atawapa zawadi ya **Roho Mtakatifu**.”
- **45:1** Yeye (Stefano) alikuwa na sifa nzuri na alikuwa amejaa **Roho Mtakatifu** na hekima.

Data ya Neno:

- Strong's: H3068, H6944, H7307, G00400, G41510

Rumi

Uhalisia:

Katika nyakati za Agano Jipya, mji wa Rumi ulikuwa kitovu cha Dola la Kirumi. Sasa ni mji mkuu wa nchi ya kisasa ya Italia.

- Dola la Kirumi lilitawala maeneo yote yanayozunguka Bahari ya Mediterania, ikiwa ni pamoja na Israeli.
- Neno "Warumi" lilirejelea chochote kinachohusiana na maeneo yaliyodhibitiwa na serikali ya Kirumi, ikiwemo raia na maafisa wa Kirumi.
- Mtume Paulo alipelekwa katika mji wa Rumi akiwa mfungwa kwa sababu alihubiri Habari Njema kuhusu Yesu.
- Kitabu cha Agano Jipya kinachoitwa "Warumi" ni barua ambayo Paulo aliwaandikia Wakristo waliokuwa Roma.

(Tazama pia: Habari Njema, Bahari, Pilato, Paulo)

Marejeleo ya Biblia:

- [2 Timotheo 1:15-18](#)
- [Matendo 22:25](#)
- [Matendo 28:14](#)
- [Yohana 11:48](#)

Mifano kutoka kwenye hadithi za Biblia:

- **23:4** Wakati Maria alipokaribia kujifungua, serikali ya **Kirumi** iliwataka watu wote kwenda kwa sensa katika mji ambapo mababu zao waliishi.
- **32:6** Kisha Yesu akamuuliza pepo, “Jina lako ni nani?” Akajibu, “Jina langu ni Legioni, kwa sababu tuko wengi.” (Neno "Legioni" lilimaanisha kundi la maelfu kadhaa ya askari katika jeshi la **Kirumi**.)
- **39:9** Asubuhi na mapema, viongozi wa Kiyahudi walimpeleka Yesu kwa gavana wa **Kirumi**, Pilato, wakitumaini kumuua Yesu.
- **39:12** Askari wa **Kirumi** walimpiga Yesu kwa mijeledi na kumvika vazi la kifalme pamoja na taji lililotengenezwa kwa miiba. Kisha wakamdhaki wakisema, “Tazama, Mfalme wa Wayahudi!”

Data ya Neno:

- Strong's: G45140, G45160

Rushwa

Ufafanuzi:

Kuhonga kunamaanisha kumpa mtu kitu cha thamani, kama vile pesa, ili kumshawishi mtu huyo kufanya jambo lisilo la uaminifu.

- Wanajeshi waliokuwa wakilinda kaburi tupu la Yesu walihongwa kwa pesa ili waseme uongo kuhusu kilichotokea.
- Wakati mwingine, afisa wa serikali anaweza kuhongwa ili kupuuza uhalifu au kupiga kura kwa njia fulani.
- Biblia inakataza kutoa au kupokea rushwa.
- Neno "rushwa" linaweza kutafsiriwa kama "malipo yasiyo ya uaminifu," "malipo kwa ajili ya kusema uongo," au "gharama ya kuvunja sheria."
- Kuhonga kunaweza kufafanuliwa kama "kulipa ili kushawishi mtu" au "kulipa ili kupata upendeleo usio wa haki" au "kulipa kwa ajili ya upendeleo."

Marejeleo ya Biblia:

- [1 Samweli 8:1-3](#)
- [Mhubiri 7:7](#)
- [Isaya 1:23](#)
- [Mika 3:9-11](#)
- [Mithali 15:27-28](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H3724, H4979, H7809, H7810, H7936, H7966, H8021, H8641, G52600

Ruthu

Uhalisia:

Ruthu alikuwa mwanamke mmoabu aliyeishi wakati waamuzi walipokuwa wakiongoza Israeli. Huko Moabu, aliolewa na Mwisraeli aliyeitwa Maloni baada ya familia yake kuhamia huko kwa sababu ya njaa nchini Israeli. Maloni alikufa, na muda fulani baada ya hapo aliondoka Moabu na mama mkwe wake Naomi kurudi katika mji wa Bethlehemu nchini Israeli.

- Ruthu alikuwa mwaminifu kwa Naomi na alifanya kazi kwa bidii ili kumpatia chakula.
- Pia alijitolea kumtumikia Mungu wa kweli wa Israeli.
- Ruthu aliolewa na mume Mwisraeli aitwaye Boazi na akazaa mtoto wa kiume aitwaye Obedi. Obedi akawa babu wa Mfalme Daudi, na Mfalme Daudi alikuwa mzee wa Yesu.

(Mapendekezo ya Tafsiri: Jinsi ya Kutafsiri Majina)

(Tazama pia: Bethlehemu, Boazi, Daudi, hakimu)

Marejeleo ya Biblia:

- [Mathayo 1:5](#)
- [Ruthu 1:3-5](#)
- [Ruthu 3:9](#)
- [Ruthu 4:6](#)

Data ya Neno:

- Strong's: H7327, G45030